

צמיחה- המשך

מרכיבי המשוואה

<p>ביטוי הפריון נקרא גם השארית הבלתי מוסברת. גורם זה מסביר את השינוי בתוצר לא רק בשל השינוי בכמות העבודה או בכמות ההון, אלא בעזרת שארית המסבירה את התוצר בנקודות מבט שונות. בדרך כלל השארית הבלתי מוסברת נובעת משינוי הפריון בהון הכולל</p>	<p>שיעור השינוי בפריון הכללי</p>	$\frac{\Delta A}{A}$
<p>הגורמים העיקריים אשר יוצרים את השינוי בהון הפיזי הם ההשקעות הנקיות במשק, אשר נוצרות משני סקטורים: הסקטור הציבורי (ממשלה) והסקטור הפרטי (פירמות). הממשלה משקיעה בתשתיות, תחבורה, מבנים נמלים וכו'. ההשקעה של הממשלה בעלת חשיבות רבה היות שהיא ממריצה השקעות בכיוונים אחרים במשק. במידה ונוצרות אצל המשקיעים (פירמות או משקיעים פרטיים) ציפיות חיוביות במשק, אזי הם ירצו להשקיע באותו משק. חשוב לציין כי ההשקעה מבוססת על יציבות כלכלית, פוליטית וביטחונית. משקיעים יעדיפו להשקיע במשק בעל יציבות פוליטית (המתבטא בחילופי השלטונות הם בתדירות נמוכה), בעל יציבות כלכלית (אשר מתבטאת ביציבות מחירים) ובעל יציבות ביטחונית (קיים שקט חזותי). לדעת חוקרים רבים, הממשלה איננה משקיעה מספיק בתשתיות במשק. ההשקעות מצד הסקטור הפרטי מונעות מציפיות. קיינס הסביר שכאשר נוצרת במשק אווירה שלילית, משקיעים פחות, וכתוצאה מכך הביקוש המצרפי קטן ויורד כלפי מטה. פרמטר חשוב נוסף אשר משפיע על ההשקעות של הסקטור הפרטי הוא הריבית. ציפיות, ריביות והפעילות הממשלתית הם הגורמים המרכזיים אשר משפיעים על הפירמות הפרטיות. במשק שבו קיימת אינפלציה המשדרת חוסר יציבות במחירים, תגרום לירידה בכמות ההשקעות.</p>	<p>שיעור השינוי בכמות העבודה</p>	$\frac{\Delta K}{K}$
<p>הגורמים המשפיעים לעליה בשיעור כמות העבודה במשק הם: עליה חדשה, העסקת עובדים זרים, שיעור ילודה גבוה, גידול בשיעור השתתפות בכוח העבודה וכו'. אחת הבעיות במשק הישראלי הוא ששיעור השתתפות בכוח העבודה במשק נמוך וכתוצאה מכך ישנו הפסד של תוצר שיכול להגיע ל- 15%.</p>	<p>שיעור השינוי בכמות העבודה</p>	$\frac{\Delta L}{L}$

שיעור השינוי בפריון הכולל הוא בהתאם למשוואה:

$$\frac{\Delta A}{A} = \alpha \cdot \frac{\Delta A_L}{A_L} + \beta \cdot \frac{\Delta A_K}{A_K}$$

מחקרים רבים הוכיחו כי במידה והפריון הכולל לא עולה, לא תהיה צמיחה במשק. אילו רוצים להגיע לצמיחה במשק, הפריון הכולל צריך עלות בשיעורים ניכרים או בשיעורים אשר יתאימו למשק.

ישנם שני גורמים עיקריים המשפיעים על עליית הפריין הכולל:

$$1. \text{ שיעור הגידול בפריין ההון הפיזי } \frac{\Delta A_K}{A_K}$$

$$2. \text{ שיעור הגידול בפריין העבודה } \frac{\Delta A_L}{A_L}$$

ההשפעות על שיעור הגידול בפריין ההון הפיזי

מדידת הפריין נעשתה ע"י ממוצע (תוצר לשעת מכונה). בפריין מסתכלים על המשתנים האיכותיים קרי שיפורים טכנולוגיים, שיטות ייצור טובות יותר וכו'. מאחר וההנחה היא שתהליך הייצור מאופיין ע"י פונקצית קוב דאגלס, ישנה חשיבות לעובדה שגורמי הייצור מסיעים. במצב זה, הוספת עובד תביא לעלייה בתפוקה השולית של המכונה. לכן, במידה ורוצים לנצל את ההון הפיזי בצורה טובה יותר, יש להוסיף משמרת נוספת לעובד וכתוצאה מכך נקבל תרומה גדולה יותר לתוצר.

ההשפעות על שיעור הגידול בפריין העבודה

מדובר על היחס בין התוצר לשעת עבודה. חישוב זה יעשה תוך חיבור כמות שעות העבודה בממוצע לעובד בשנה וחילוק כמות זו בתוצר. הגורמים לעליה בתוצר לשעת עבודה הם:

1. קשר ראוי ונכון בין תפוקה לשכר - הרעיון הוא שעובד יקבל שכר בהתאם לתרומה\ תפוקה שהוא מייצר לדוגמא: בונוסים, תמריצים. בסקטור הציבורי קיימת בעיה למדוד את הקשר בין תפוקה לשכר, כיוון שכמעט ואינה ניתנת למדידה.
 2. השקעות בהון פיזי - השקעה בהון פיזי תגדיל את התפוקה השולית לעובד (גו"י מסייעים בקוב דאגלס).
 3. חינוך, הכשרה מקצועית, השכלה - ככל שההשכלה וההכשרה גבוהים יותר, אזי פריין העבודה גדל.
 4. שיטות הניהול - שיטת ניהול טובה יותר תביא לגידול בפריין העבודה. כאשר שיטת הניהול היא מיושנת פריין העבודה יפגע.
 5. סביבת העבודה - כאשר התנאים הסביבתיים טובים ולעבוד טוב במקום עבודתו, פריין העבודה יגדל.
 6. יציבות - מדובר על יציבות כלכלית, ביטחונית ופוליטית. כאשר קיימת יציבות ההשקעות במשק גדלות וכתוצאה מכך הפריין יעלה. המפתח ליציבות כלכלית היא יציבות מחירים, כלומר במידה וקיימת אינפלציה (עליית מחירים), אין יציבות כלכלית, נוצרת הסטה של גו"י מהצד היצרני לצד הפיננסי).
- פריין העבודה בישראל (התוצר לשעת עבודה) הוא \$34 ואילו ב OECD הוא \$44. הפריין הכולל בישראל נמצא במקום 24 מתוך 34 מדינות ב OECD וזאת בשל הסיבות המוזכרות לעיל. מבחינת כמות שעות העבודה הממוצע לשנה מדינת ישראל נמצאת במקום 8 מתוך כל מדינות ה-OECD. ניתן להסביר את העובדה שמדינת ישראל עובדת יותר שעות אך הפריין הכולל שלה הוא מהנמוכים כחוסר יעילות.

צמיחה ארוכת טווח

המטרה העיקרית בצמיחה היא שתימשך כמה שיותר שנים. צמיחה ארוכת טווח מוגדרת בתקופה בין 4-6 שנים. הצמיחה הממוצעת בישראל היא בערך 5%. צמיחה זו מושגת כאשר מתקיימים:

1. עליה בפרייון הכולל- זהו המשתנה הדומיננטי ביותר, ולכן חשוב שפרייון העבודה ופרייון ההון הפיזי יעלו.
 2. ההשקעות במשק- השקעות ממשלתיות והשקעות הסקטור הפרטי
 3. ייצוא- גידול הייצוא תורם בשני מובנים:
 - א. גידול הביקוש המצרפי במשק וכתוצאה מכך התוצר גדל.
 - ב. גידול הפרייון הכולל, כיוון שמפעלים שמייצאים לשווקים גדולים בעולם מתחרים. ע"מ להתחרות בשווקים שונים יש להתייעל (להגדיל את פרייון העבודה ואת פרייון ההון).
- גם היבוא יכול לתרום לגידול בתוצר, כיוון שהגורמים המקומיים צריכים להתייעל, אך מנגד הייבוא גורם לירידה בביקוש המצרפי.
4. יציבות- יציבות כלכלית, פוליטית וביטחונית אשר גורמות לגידול בהשקעות, גידול בייצוא וכו' וכתוצאה מכך יתרמו לצמיחה במשק.
 5. צמיחה מאוזנת- זוהי צמיחה שמשלבת גידול בתוצר מצד ההיצע (שיפורים טכנולוגיים, גידול בכמות ההון הפיזי עבודה) וגידול מקביל מצד הביקוש. כתוצאה מצמיחה במשק המחירים יכולים לעלות ואז מתקבלת אינפלציה שגורמת לחוסר יציבות.

אינפלציה

אינפלציה היא עליית מחירים עקבית שנמשכת לאורך זמן ולא עליית מחירים חד פעמית. אורך הזמן המקובל הוא בין חצי שנה לשנה. צמיחה מביאה לעליות מחירים במשק, כלכלנים ניסו לקבוע איזה סוג של עליות מחירים ניתן להגדיר כיציבות מחירים ובאיזה תוואי מדובר על עליית מחירים. 0% אינפלציה במשק מבטא על האטה כלכלית או התפתחות של מיתון. כאשר עליית המחירים נמצאת בתוואי שבין 1%-3%, מדובר על יציבות מחירים. במשק הישראלי בשנתיים האחרונות שיעורי האינפלציה נמצאים בטווח של יציבות מחירים ובשנת 2012 הצפי הוא להישאר בטווח זה.

אינפלציה היא תופעה מוניטארית, אשר נוצרת בדרך כלל מהפער הקיים בים כמות גדולה מידי של כסף מול כמות מעטה מידי של סחורות ושירותים. כתוצאה מכך הביקושים במשק עולים ולכן המחירים עולים. קיימת הבחנה בין שני מקרים בולטים של אינפלציה:

1. **אינפלציה של ביקושים או של צד הביקוש**- אינפלציה זו נוצרת כתוצאה מגידול בביקוש המצרפי במשק. הגידול בביקוש המצרפי יכול לקרות כתוצאה ממדיניות מוניטארית מרחיבה או מדיניות פискаלית מרחיבה.

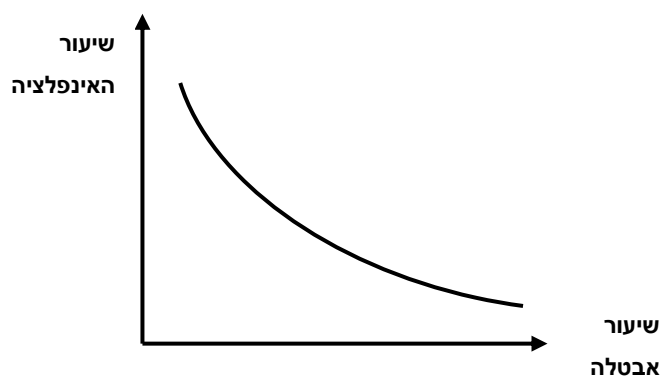
2. **אינפלציה של היצע או אינפלציה של הוצאות**- אינפלציה זו נוצרת כתוצאה מקיטון בהיצע הסחורות והשירותים במשק, כלומר עקומת ההיצע תזוז שמאלה. קיטון ההיצע יגרום לעליה במחירים ולירידה בכמות המוצעת. הגורמים לקיטון בעקומת ההיצע הם:
- התייקרות מחירי חומרי הגלם
 - התייקרות בשכר העבודה
 - התיישנות טכנולוגית
 - פעילות ממשלתית- הממשלה יכולה ליזום התייקרות מחירים.
 - ריכוזיות יתר במשק אשר יוצרת מונופולים שמעלים את מחירים המוצרים

קיטון ההיצע גורם לעליה בשיעור האבטלה ולאיןפלציה (עליה בשיעור המחירים) אשר מכונה סטגפלציה. קשה מאוד להיאבק בסטגפלציה, יותר קל להתמודד עם אינפלציה של צד הביקוש.

המודלים העוסקים באינפלציה:

1. **מודל קיינס**- מציג את המושג פער דיפלציוני ואינפלציוני. פער אינפלציוני לא מייצג אינפלציה כיוון שמדובר על עליית מחירים חד פעמית אשר מסמלת את בואה של האינפלציה. מודל קיינס לא מסוגל לתאר אינפלציה אלא רק פער אינפלציוני כיוון שהוא מתאר תופעות כלכליות בטווח הקצר בלבד ולא בטווח הארוך. הסיבה להיווצרותו של הפער הוא ביקוש מצרפי גבוה במשק לעומת תוצר תעסוקה מלאה. על מנת לסגור את הפער ולגרום לביקוש המצרפי לרדת, הממשלה צריכה להפעיל מדיניות פיסקאלית מרסנת, להפחית הוצאות ולהעלות מיסים. אחת הבעיות במודל קיינס נובעת מהעובדה שקיימת עליה חד פעמית אך אין שינוי בתוצר או שקיים פער דיפלציוני שמשנה את התוצר אך אין שינוי במחירים. כלומר, מודל קיינס אינו מסוגל להראות מצב של שינוי מוצר בשילוב של שינוי מחירים.

2. **עקומת פיליפס**- עקומה זו מתארת את הקשר בין האינפלציה לשיעור האבטלה.

ניתן לראות ששיעורי האינפלציה והאבטלה מתנהגים בקשר הפוך אחד לשני- כאשר האינפלציה עולה שיעורי האבטלה קטנים. קיצוץ בהוצאות, תשלומי העברה או סובסידיות, יגרמו לעליה בשיעורי האבטלה ושיעורי האינפלציה ירדו.